

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

DO UŻYTKU
SLUŻBOWEGO
POUFNE

Egz. Nr 1

ppłk dypl. mgr Antoni RATAJ

**ORGANIZACJA PRACY ZESPOŁU AUTORSKIEGO
W PRZYGOTOWANIU DWUSTRONNEGO ĆWICZENIA
TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI**

(problematyka tyłowa)

Skrypt wykładu

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

17-38545

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

DO UŻYTKU
SLUŻBOWEGO
POUFNE

Egz. Nr1

ppłk dypl. mgr Antoni RATAJ

**ORGANIZACJA PRACY ZESPOŁU AUTORSKIEGO
W PRZYGOTOWANIU DWUSTRONNEGO ĆWICZENIA
TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI**

(problematyka tyłowa)

Skrypt wykładu

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

38545

WARSZAWA

GRUDZIEŃ

1972

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

"ZATWIERDZAM"
ZCA SZEFA KATEDRY TT

DO UŻYTKU
BIBLIOTECZNEGO

~~PODLINE~~

Egz. Nr... 1

płk dr Wiesław WÓJTOWICZ

Preli. nr 12657 J

ppłk dypl. mgr Antoni RATAJ

ORGANIZACJA PRACY ZESPOŁU AUTORSKIEGO
W PRZYGOTOWANIU DWUSTRONNEGO ĆWICZENIA
TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI

/Problematyka tyłowa/

Skrypt wykładu

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
KATEDRY TAKTYKI TYŁÓW
im. gen. broni K. Świerczewskiego

~~PF 38545~~

OLD FASHIONED

NO. 1
1850

Wm. H. & Co.

NO. 1

SPIS TRÈSCI

	str.
1. PODSTAWY NAUKOWEJ ORGANIZACJI PRACY	
Zadania i znaczenie naukowej organizacji w wojsku	5
Zasady działania organizacyjnego	5
Organizatorska rola przełożonego w docelowym działaniu	6
2. ORGANIZACJA PRZYGOTOWANIA DO SPRAWNEGO DZIAŁANIA AUTORA /ZESPOŁU/ ĆWICZENIA	
Podstawy organizacyjne i metodyczne dla autora ćwiczenia	7
Istota i znaczenie celu działania w ćwicze- niach	8
Kryteria doboru sił i środków do ćwiczenia	8
Czynniki zapewniające sprawność organiza- cyjną	9
3. ORGANIZACJA OPRACOWANIA PODSTAWOWEJ DOKUMENTACJI ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO	
Zasady opracowania zamiaru stron	10
Elementy i treść położenia wyjściowego stron	11
Sposoby opracowania zarysu dynamiki walki	12
Celowość i sposób opracowania opisowej części myśli przewodniej ćwiczenia	13
Formy opracowania planu przeprowadzenia ćwiczenia	14
Zasadnicze kryteria wartości ćwiczenia	15
BIBIOGRAFIA	17

ZAŁĄCZNIKI:

1. Zastosowanie wykresu sieciowego w organizacji przygotowania ćwiczenia
2. Tabela zdarzeń i czynności dotyczących przygotowania i opracowania ćwiczenia taktycznego z wojskami
3. Plan przeprowadzenia rekonesansu rejonu ćwiczeń
4. Układ redakcyjny opisowej myśli przewodniej ćwiczenia taktycznego z wojskami
5. Plan podawania zużycia i strat w jednostronnych pułkowych ćwiczeniach taktycznych z wojskami /wariant/
6. Plan przeprowadzenia instruktażu z aparatem kierowniczo-rozjemczym

1. PODSTAWY NAUKOWEJ ORGANIZACJI PRACY

Zadania i znaczenie naukowej organizacji w wojsku

Na odprawie szkoleniowej z kierowniczą kadrami Wojska Polskiego w listopadzie 1971 r. Minister Obrony Narodowej gen. broni W. Jaruzelski podkreślił konieczność doskonalenia systemów organizacyjno-funkcjonalnych. "Rok 1972 musimy uczynić rokiem jakości... Zapewnić sens każdego wysiłku, eliminować obroty jałowe oraz kompenjność i burzącą ustalony plany krzątanie i szarpanie... Racjonalnie gospodarować ludzkim czasem, wysiłkiem, zdrowiem". Odnośnie do ćwiczeń taktycznych sprawność organizacyjna na obecnym etapie rozwoju jest nieodzowna. Ćwiczenia taktyczne stanowią próbę bojową związaną z dużym wysiłkiem fizycznym i psychicznym ludzi oraz kosztami finansowymi. Z tego względu ćwiczenia muszą być skrupulatnie przygotowywane pod względem wymagań naukowej organizacji. Istotą naukowej organizacji jest sprawność ludzkich działań docelowych, a więc ich skuteczność, wydajność i jak najoszczędniejsze szafowanie zasobami czasu, miejsca, materiałów i energii we wszystkich ich postaciach. Znaczenie naukowej organizacji w wojsku polega na usuwaniu wszelkiej przypadkowości w działaniu i wprowadzenie na jej miejsce planowości.

Zasady działania organizacyjnego

Uzyskanie dobrych wyników w działaniu zależy od wielu czynników, wśród których zasady naukowej organizacji mają szczególną rolę. Punktem wyjściowym sprawnego działania to przede wszystkim wynik końcowy. Według przysłowia ludowego: "Pomyśl o końcu, zanim rozpoczniesz pracę". Kierować działalnością ludzką znaczy: przewidywać, organizować, rozkazywać, koordynować i kontrolować. Zasady kierowania działalnością polegają na:

- a/ określeniu celu działania, jaki ma być osiągnięty;
- b/ analizowaniu danego obiektu działania;

- c/ opracowaniu planu działania ze wskazaniem: kto, gdzie, w jaki sposób, w jakiej kolejności i w jakim czasie;
- d/ wykonaniu przyjętego planu działania z uwzględnieniem warunków i środków;
- e/ kontrolowaniu wykonanego planu.

Czynnikiem decydującym o powodzeniu w działaniu jest człowiek. Zjawiska niedoceniań roli człowieka w działaniu idą w parze ze złą organizacją i wadliwymi formami kierowania.

Organizatorska rola przełożonego w docelowym działaniu

Rola przełożonego w docelowym działaniu wynika z obowiązków i odpowiedzialności. Decyduje on o powodzeniu w działaniu dzięki swemu autorytetowi wśród podwładnych, a przede wszystkim, że:

- wykaże się wiedzą i umiejętnościami kierowania zespołem;
- stworzy właściwą atmosferę współpracy i współzawodnictwa;
- wyrobi wśród zespołu poczucie solidarności i odpowiedzialności;
- połączy własne cele z celami zarządzanego zespołu;
- wyzwoli samodzielność i inicjatywę oraz rozwinię zdolności organizacyjne i twórczą postawę.

Istotnym bodźcem w docelowym działaniu są perspektywy wykonania czynności przez poszczególnych członków zespołu. Przełożony ze względu na odpowiedzialność powinien przeanalizować konkretne warunki, zadania i potrzeby danego oddziału /ZT/. Na tej podstawie powinien wydać wytyczne wykonawcy /autorowi ćwiczenia/ co do ogólnego celu działania, sposobu i zakresu wykonywanego zadania oraz terminu zakończenia pracy /zadania/. Przełożony ukierunkowuje autora ćwiczenia, a jednocześnie zapewnia wybór decyzji z wielu możliwych rozwiązań /myśl przewodnia ćwiczenia/. Sprzyjające warunki zapewnia

przełożony z uwagi na posiadanie w swej dyspozycji sił i środków oraz dzięki umiejętnościom organizacyjnym zastosowanym w praktyce. Problematykę decelowego działania w przygotowaniu ćwiczenia przedstawia załącznik 1, 2, 3.

2. ORGANIZACJA PRZYGOTOWANIA DO SPRAWNEGO DZIAŁANIA AUTORA /ZESPOŁU/ ĆWICZENIA

Podstawy organizacyjne i metodyczne dla autora ćwiczenia

Organizacyjne i metodyczne podstawy do pracy autora /zespołu/ ćwiczenia wynikają z zamierzeń perspektywicznych osiągnięcia gotowości bojowej.

W szczególności autor /zespół/ przygotowujący ćwiczenie powinien uwzględnić:

- rozkazy i wytyczne przełożonego wyższego szczebla odnośnie do zadań w ramach gotowości bojowej;
- plany szkolenia bojowego określające temat ćwiczenia, miejsce /rejon/ ćwiczenia, skład ćwiczących, termin i czas trwania ćwiczenia, limity osobowe, materiałowe;
- osiągnięcia i dostrzeżone błędy organizacyjno-metodyczne ostatniego ćwiczenia;
- zalecenia komisji inspekcyjnej odnośnie do stwierdzonych uchybień podczas ćwiczeń;
- stopień przygotowania składu osobowego ćwiczącego oddziału /pododdziału/;
- warunki terenu, zasięg poligonu i pora roku.

Wyznaczenie ogólnego celu ćwiczenia przez przełożonego organizującego dane ćwiczenie ma szczególne znaczenie. Świadomość ogólnego celu działania jest głównym wyznacznikiem aktywności i skuteczności przygotowania ćwiczenia przez autora /zespół autorski/.

Istota i znaczenie celu działania w ćwiczeniach

Istotą celu działania w ćwiczeniach jest dążenie do osiągnięcia końcowego efektu przez kierownictwo i ćwiczących. Wyznaczone cele ćwiczenia są pierwszym etapem zorganizowanego działania. Jego treść rzutuje na następne etapy ćwiczenia, przede wszystkim na dobór środków, określenie warunków i planu działania stron ćwiczących. Precyzując cele taktyczne ćwiczenia należy uwzględniać integralną część celu wyższego przełożonego i co do treści oraz zakresu powinny być ściśle skoordynowane z celami poszczególnych rodzajów wojsk i służb. Jeśli cele ćwiczenia będą uwzględniać obiektywnie istniejące warunki rzeczowo - czasowo - przestrzenne jego realizacja będzie przebiegała sprawnie. Wadliwie przyjęte cele ćwiczenia mogą doprowadzić do odchyień i w konsekwencji do marnotrawstwa sił i środków. Działalność bez celu, bez końcowego efektu zniewala osobowość, zmusza do szablonowości, rutyny i nie rozwija zdolności organizacyjnych. Dlatego też znajomość celu i zadań stosownie do konkretnych warunków aktywizuje wszystkich ćwiczących i zapewnia skuteczność ćwiczeń. W ćwiczeniach dwustronnych cele powinny być bardziej ogólne, o treści komunikatywnej, zapewniające ich realizację w praktyce.

Kryteria doboru sił i środków do ćwiczenia

Aby osiągnąć cele ćwiczenia zespół autorski musi znać stan i możliwości w siłach i środkach. Cele ćwiczenia są podstawą do przyjęcia konkretnego kształtu realizacyjnego. Wymaga to podziału na cele ogólne i na cele szczegółowe odnoszące się do rodzajów wojsk i służb. Z celów szczegółowych wynikają konkretne zadania. Do każdego zadania należy wyznaczać odpowiedzialnego, określając jednocześnie siły i środki. Końcowym efektem tych czynności powinien być plan działania zapewniający realizację celów ogólnych i szczegółowych. W praktyce mogą wystąpić uchybienia spowodowane powierzchownością w wyznaczaniu sił i środków. W konsekwencji czego

może nastąpić nieuzasadnione wyznaczenie zbyt małej lub w nadmiernej ilości sił i środków. Wynika to z braku uzdolnień organizacyjnych, czasem rutyniarstwo, schematyzm są największą przeszkodą w sprawnym działaniu.

Stosownie do celu, struktury i zasięgu ćwiczenia biorą udział pododdziały, oddziały tyłowe w składzie zapewniającym sprawny jego przebieg. Celem udziału tyłów w ćwiczeniach jest zapewnienie odpowiednich warunków koniecznych do zrealizowania zadań szkoleniowych. Jednocześnie pododdziały i oddziały tyłowe realizują własne cele szkoleniowe, wpływają na podjęcie decyzji przez ćwiczących dowódców i uzależniają działalność wojsk od pracy tyłów. Przy doborze sił i środków zachodzi konieczność nieuchronnej korelacji między potrzebami w ćwiczeniach a limitami eksploatacyjnymi sprzętu. Podstawowym kryterium doboru sił i środków powinny być określone cele ogólne i szczegółowe. Do ćwiczenia danego szczebla należy wyznaczać siły i środki wyższego szczebla do zrealizowania celów, np. ewakuacja porażonych, dowóz zaopatrzenia.

Czynniki zapewniające sprawność organizacyjną

Podstawą sprawności organizacyjnej w przygotowaniu ćwiczenia jest wiedza taktyczna, wyobraźnia pola walki i umiejętności metodyczne autora /zespołu/. Oprócz wiedzy i umiejętności autora /zespołu/ ćwiczenia istotne czynniki sprawności organizacyjnych stanowią: samodzielność myślenia i działania, sprawna i twórcza wyobraźnia, samokrytycyzm, zaangażowanie, harmonijność w stosunkach międzyludzkich, zaufanie do podwładnych, pomysłowość i inicjatywa wykonawców. Występujące negatywne zjawiska w zespołach obniżają sprawność organizacyjną w opracowaniu ćwiczenia. Do nich można zaliczyć: niezdecydowanie, niepewność, uprzedzenie, zawiść, frustracja, nadmierne napięcie nerwowe, nieuzasadniony pośpiech, brak współdziałania itp. Istotnym czynnikiem zapewniającym sprawność organizacyjną ^{jest} orientacja w realizacji zadania i znajomość dodatnich i ujemnych zjawisk towarzyszących ^{ch} poszczególnym etapom opracowanego ćwiczenia.

6.09.44

3. ORGANIZACJA OPRACOWANIA PODSTAWOWEJ DOKUMENTACJI ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO

Zasady opracowania zamiaru stron

Po określeniu celów szkoleniowych i zgodnie z wytycznymi przełożonego główny autor opracowuje zamiar stron. Zamiar stron wyraża ogólną koncepcję ćwiczenia lub idee autora ćwiczenia. Idea autora odzwierciedla decyzje i przewidywany plan działania stron, na podstawie którego umiejscawia się szczebel ćwiczący. Autor ćwiczenia rozpoczyna ^{czynności od} opracowania zamiaru strony przeciwnej. Najpierw należy określić w czasie przeszłym rubież rozpoczęcia działań i w jakich warunkach, a następnie w czasie teraźniejszym położenie wojsk na ogólnej rubieży i w czasie przyszłym zasadnicze kierunki działania, rubieże oporu, linie rozgraniczenia, rejony ześrodkowania odwodów, kierunki kontrataków, rubieże i kierunki wprowadzenia drugich rzutów, rubieże zadania bliższego, następnego i zadania dnia.

Oprócz zamiaru dowódcy o jeden lub dwa szczeble od rozgrywanego w ćwiczeniach, należy przedstawiać także zamiar dowódcy sąsiedniego oddziału /związku taktycznego/. Zamiar strony przeciwnej należy przedstawiać w takim zakresie, na ile to będzie potrzebne w ćwiczeniu. Po opracowaniu zamiaru strony przeciwnej autor /zespół/ ćwiczenia przystępuje do przedstawienia idei działania wojsk własnych. W zamiarze stron powinny znaleźć odzwierciedlenie zagadnienia tyłowe szczebla nadrzędnego jak np.: drogi dowozu i ewakuacji na całą głębokość działań, rejony rozmieszczenia tyłów i kierunki przesunięcia tyłów, rejony przeładunkowe itp. Stosownie do przyjętego zamiaru działania tyłów należy określić warunki organizacji i pracy tyłów. Określone warunki zapewniają efektywność działania tyłów i zbliżają do rzeczywistego obrazu pola walki. W zależności od szczebla ćwiczenia należy określać warunki uprawdopodobniające do rzeczywistości. W szczególności powinno się ustalać *w części opisany myśli przewodniej:*
- skład osobowy, stan i ukompletowanie sprzętu tyłów danego szczebla i wyższego;

- stan dróg dowozu i ewakuacji oraz środki do obsługi dróg;
- stan środków materiałowych przy sprzęcie i w transporcie tyłów;
- organizacje dowozu /odbioru/ zaopatrzenia /terminy, ilości, rejony/;
- limity zużycia z rozliczeniem na poszczególne dni walki;
- aktualny stan sanitarny, liczba porażonych, struktura strat, rejony masowych strat sanitarnych w poszczególnych dniach walki;
- strukturę i rodzaje remontów, fundusz części zamiennych;
- organizacje łączności tyłów oraz sposoby i terminy składania meldunków;
- częstotliwość i kierunki zmiany punktów.

Wyrażone warunki organizacji i pracy tyłów umożliwiają sprawny przebieg i realizację celów ćwiczenia.

Elementy i treść położenia wyjściowego stron

Kolejną częścią składową myśli przewodniej ćwiczenia jest położenie wyjściowe stron na mapie. Obrazuje ono moment rozpoczęcia ćwiczenia zgodnie z wytycznymi przełożonych. Zasadniczymi elementami położenia wyjściowego będą:

- uszczegółowiona rubież styczności obu stron;
- ugrupowanie bojowe wojsk o jeden - dwa szczeble niżej od szczebla ćwiczącego;
- rejony rozmieszczenia drugich rzutów, odwodów i tyłów;
- obiekty uderzeń jądrowych i chemicznych oraz strefy skażeń.

Treścią położenia wyjściowego stron powinna być sytuacja problemowa dająca równe szanse wygrania walki ćwiczącym. Sytuacja problemowa jest wówczas, gdy w treści położenia zawarte są fakty, zjawiska znane, konkretne i dane prawdopodobne, niejasne, wymagające udokładnienia. Pomiędzy tym co znane

i poszukiwane powinny zachodzić związki i zależności. Wówczas taką sytuację nazywamy problemową. Badania wysiłku zespołów ludzkich wskazują, że uświadomienie sobie problemu jest równoznaczne z pokonywaniem trudności, jakie trzeba będzie przewyciężyć. Pośrednie lub bezpośrednie powiązanie tego problemu z aktualnymi potrzebami i zainteresowaniami ma istotny wpływ na skuteczność pracy ćwiczących.

Na podstawie położenia wyjściowego stron opracowuje się sytuacje problemowe na mapie lub kalce i założenia ogólne /taktyczne/ i szczegółowe /rodzajów wojsk i służb/. Szczegółowa treść założenia zależy od celu ćwiczenia, określonych warunków tyłowych i stopnia przygotowania ćwiczących do wykonywania zadań.

Sposoby opracowania zarysu dynamiki walki

Na podstawie opracowanego zamiaru stron, położenia wyjściowego zespół autorski opracowuje zarys dynamiki walki. Zarys dynamiki obrazuje przewidywany rozwój działań wojsk własnych i strony przeciwnej. Podstawą do rozwoju działań są: cele ćwiczenia, określone środki i warunki taktyczne i tyłowe. W dużym stopniu na opracowanie zarysu dynamiki ma wpływ stan i obszar poligonu, pora roku itp. Dotychczasowa praktyka wskazuje na dwa możliwe sposoby opracowania zarysu dynamiki:

- po pierwsze - na oddzielnej mapie zarys poszczególnych położzeń wojsk z podaniem czasu i na tej podstawie opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia;
- po drugie - jednocześnie zarys jest planem przeprowadzenia ćwiczenia, w którym podaje się czas poszczególnych położzeń, zagadnienia do zrealizowania oraz zadania aparatu kierowniczo-rozjemczego.

Stosownie do poszczególnych położzeń wojsk należy określić prawdopodobne rubieże rozwinięcia oddziałów i pododdziałów tyłowych, oś ich przesunięcia, drogi dowozu i ewakuacji, przewidywane rejony dużych strat sanitarnych, rejony zrzutowisk, rejony wybuchów jądrowych itp. Opracowany zarys

dynamiki powinien zapewnić przerobienie ustalonych zagadnień szkoleniowych, a tym samym zrealizowanie postawionych celów ćwiczenia. Forma zarysu dynamiki zależy od zasięgu ćwiczenia, stanu liczebnego ćwiczących i stopnia przygotowania aparatu kierowniczo-rozjemczego.

Celowość i sposób opracowania opisowej części myśli przewodniej ćwiczenia

Równolegle z opracowaniem graficznej części myśli przewodniej zachodzi potrzeba dokonania opisu, przeważnie w ćwiczeniach od szczebla pułku wzwyż. Opisowa część myśli przewodniej zawiera te dane, które^{ych} nie można wyrazić graficznie. Przykładowo, opisowa myśl przewodnia może zawierać:

- temat ćwiczenia;
- cele ogólne i szczegółowe;
- rejon ćwiczenia lub kierunki prowadzonego ćwiczenia;
- czas przeprowadzenia ćwiczenia;
- etapy ćwiczenia /nazwa etapu i czas jego trwania/;
- skład sił i środków ćwiczących stron;
- warunki działania stron;
- zamiar i plan działania stron.

Ogólne i szczegółowe cele opracowuje się w początkowym etapie pracy autora nad ćwiczeniem. Etapy ćwiczenia, warunki, zamiar i plan działania ćwiczących stron opracowuje się równolegle z precyzowaniem graficznych części myśli przewodniej /zamiaru stron, położenia wyjściowego i zarysu dynamiki walki/. Podział ćwiczenia na etapy dokonuje się w czasie opracowania zarysu dynamiki. Podstawą podziału ćwiczenia na etapy są cele ogólne, czas trwania ćwiczenia i zamiar stron ćwiczących. Każdy etap ćwiczenia powinien stanowić określoną część działań bojowych, posiadać specyficzne odrębne cechy wyrażające zasady taktyczne i metody postępowania ćwiczących. Etap ćwiczenia to odrębny jak gdyby temat posiadający szczególne zagadnienia szkoleniowe, a niekiedy i cel etapu ćwiczenia. Podział ćwiczenia na etapy zapewnia przerobienie

zagadnień szkoleniowych pod względem organizacyjnym i metodycznym. W etapie ćwiczenia wyodrębnia się specyfikę działania tyłów np. etapem ćwiczenia może być: organizacja zabezpieczenia tyłowego podczas odpierania kontrataku przeważających sił nieprzyjaciela. Opisowa myśl przewodnia jest podstawą do opracowania założenia, rozkazu organizacyjnego i zabezpieczenia tyłowego ćwiczeń. Praktyczna użyteczność opisowej myśli przewodniej polega na wykorzystaniu treści do następnych ćwiczeń, doskonaleniu organizacji przebiegu ćwiczenia oraz stwarzaniu różnorodnych problemów sytuacyjnych i uwzględnianiu stopnia trudności stawianych zadań. Układ redakcyjny opisowej myśli przewodniej przedstawia załącznik 4.

Formy opracowania planu przeprowadzenia ćwiczenia

Forma planu zależy przede wszystkim od rodzaju i szczebla ćwiczenia. Skuteczność organizacyjna przebiegu ćwiczenia polega na wiązaniu czynności kierownictwa i ćwiczących co do czasu, celu i miejsca. Praktyka dostarcza szereg przykładów wskazujących na użyteczność różnych form planu. Plan przeprowadzenia ćwiczenia może być sporządzany graficznie /mapa/ i opisowo w formie tabeli. Wadliwością tego planu jest rozdzielenie czynności kierownictwa i ćwiczących na dwa odrębne dokumenty: mapa i tabela. Praktyczniejszą formą może być plan graficzny na mapie wyrażający poszczególne położenia z oznaczonym czasem, z podaniem czynności kierownictwa, rozjemców i ćwiczących. Powyższy plan obrazuje przebieg dotychczasowych wydarzeń i orientacyjne przedsięwzięcia wykonawcze oraz wskazuje na perspektywy przyszłego działania. Plan taki nie powinien zawierać proponowanych i orientacyjnych rozwiązań, lecz określać tylko główne przedsięwzięcia aparatu kierowniczo-rozjemczego i ćwiczących. W ćwiczeniach dwustronnych z wojskami można opracować plany oddzielnie dla każdej strony, jeśli zakłada się różne warianty działania stron. W razie konieczności wyodrębnienia specyfiki działania tyłów celowo opracować oddzielny plan obejmujący w ogólnym zarysie czas, zagadnienia ogólnowojskowe i zasadnicze czynności aparatu kierowniczo-rozjemczego i ćwiczących. Do planu przeprowadzenia ćwiczenia niezbędne są załączniki. Dobór

załączników do planu zależy od sposobu prowadzenia ćwiczenia. Między innymi mogą to być: rozkazy /zarządzenia/, plany podejścia transportu, plany podawania zużycia materiałów, plany podawania strat w sprzęcie i w ludziach itp. Wariant planu podawania zużycia i strat obrazuje załącznik 5. Ważną koniecznością jest by w planie przeprowadzenia ćwiczenia uwzględnić działania praktyczne na dobrze zrozumianej i racjonalnie stosowanej teorii, aby każdy ćwiczący w działaniu dostrzegał określoną myśl teoretyczną pozwalającą im zrozumieć nie tylko sens działania, lecz i zastanowić się nad możliwościami jego usprawnienia lub zastąpienia działaniem bardziej skutecznym. Końcowym efektem każdego ćwiczenia powinna być udoskonalona umiejętność działania a dalszym następstwem określone nawyki. Przejście od wiedzy do umiejętności działania, a od umiejętności do nawyków jest możliwe tylko wówczas, gdy wiadomości taktyczne stają się dla ćwiczących wytycznymi ich działania, to jest gdy nabierają znaczenia reguł postępowania. Aby wiadomości stały się regułą postępowania niezbędne są warunki o decydującym znaczeniu, a mianowicie:

- a/ muszą ćwiczący dostrzegać w wiadomościach taktycznych i tyłowych operatywny charakter;
- b/ muszą pojawić się u ćwiczących motywy i potrzeby zastosowania tych wiadomości w realizowaniu postawionych zadań.

Zasadnicze kryteria wartości ćwiczenia

Ćwiczenie jest procesem polegającym na realizacji czynności w określonych warunkach, które kształtują osobowość ćwiczących wg pewnych schematów działania w różnych sytuacjach. Uwzględniając postulat, że pole walki jest układem dynamicznym otwartym, to w ćwiczeniu należy kształcić umiejętność działania w różnych okolicznościach, często w niepowtarzalnych sytuacjach. Ćwiczenia taktyczne są uważane jako swego rodzaju eksperyment i próba bojowa. Z tego względu należy dokładnie przygotowywać ćwiczenie, zagęszczać je treścią pouczającą, żywą, wymagającą od ćwiczących oryginalnych i

twórczych rozwiązań. W toku ćwiczenia należy komplikować sytuacje, wprowadzać obciążenie fizyczne i psychiczne, narzucać potrzebę walki o czas, zwiększając szybkość i zwrotność działania. Ćwiczący rozwija najżywiej energię i pomysłowość, gdy się znajdzie w sytuacjach przymusowych.

Dotychczasowy stan wiedzy i doświadczeń z ćwiczeń taktycznych pozwala wnioskować, że zasadniczymi kryteriami co do wartości ćwiczenia będą wymagania:

- a/ organizacyjne - w zakresie celowego i skutecznego działania z doborem odpowiednich sił i środków oraz warunków działania;
- b/ taktyczne - uwzględniające współczesny charakter pola walki i przybliżające warunki ćwiczenia do warunków rzeczywistych;
- c/ dydaktyczno-wychowawcze - kształtujące wszechstronnie osobowość ćwiczących i rozwijające samodzielność myślenia i działania, aktywność, inicjatywę, umiejętność współdziałania w zespole, umiejętność przewidywania rozwoju sytuacji, podejmowania decyzji, gotowość do ryzyka i odpowiedzialności;
- d/ ekonomiczne - zmniejszające koszty finansowe i materiałowe z jednoczesnym dążeniem do wytworzenia realnego obrazu pola walki bez cech formalizmu i uproszczeń.

Opracowując ćwiczenie należy każdorazowo uwzględniać konkretne warunki, stopień przygotowania ćwiczących, do nich dostosować formę, treść, zakres i liczbę dokumentów.

BIBLIOGRAFIA:

1. Zarys metodyki nauczania taktyczno-specjalistycznego służb kwatermistrzowskich w oddziałach i związkach taktycznych - podręcznik, ASG 27/69, Warszawa, 1970, s.270.
2. Metodyka przygotowania i prowadzenia ćwiczeń z uwzględnieniem problematyki kwatermistrzowskiej /skrypt/, Katedra Taktyki Tyłów, Warszawa, 1967 r., s. 69.
3. Materiały pomocnicze do studiowania dydaktyki wojskowej z uwzględnieniem problematyki tyłowej /zbiór wykładów/, ASG, Warszawa, 1970, s. 73.
4. Kształtowanie wyobraźni taktycznej dowódcy w aspekcie wymogów współczesnego pola walki. Zakład Dydaktyki Wojskowej, Warszawa, 1971, s. 50.
5. O maksymalną sprawność organizacyjną. Żołnierz Wolności nr 227 z dnia 1971 r.
6. Elementy dydaktyki szkoły wyższej. PWN, Warszawa, 1971, s. 130-170.
7. Sprawność i błąd /Z myślą o dobrej robocie nauczycieli/. Wyd. PZWS, Warszawa, 1956, s. 16-57.

Wykonano w 7 egz.

Egz. Nr 1-7 - B.T.

Wyk. ppłk A. Rataj

Druk E.K.

Nr ks. pf-1736/pf-3767/WW

Kor. H.S.

G R A F
 POWIĄZAŃ CZYNNOŚCI W ORGANIZACJI
 PRZYGOTOWANIA ĆWICZEŃ

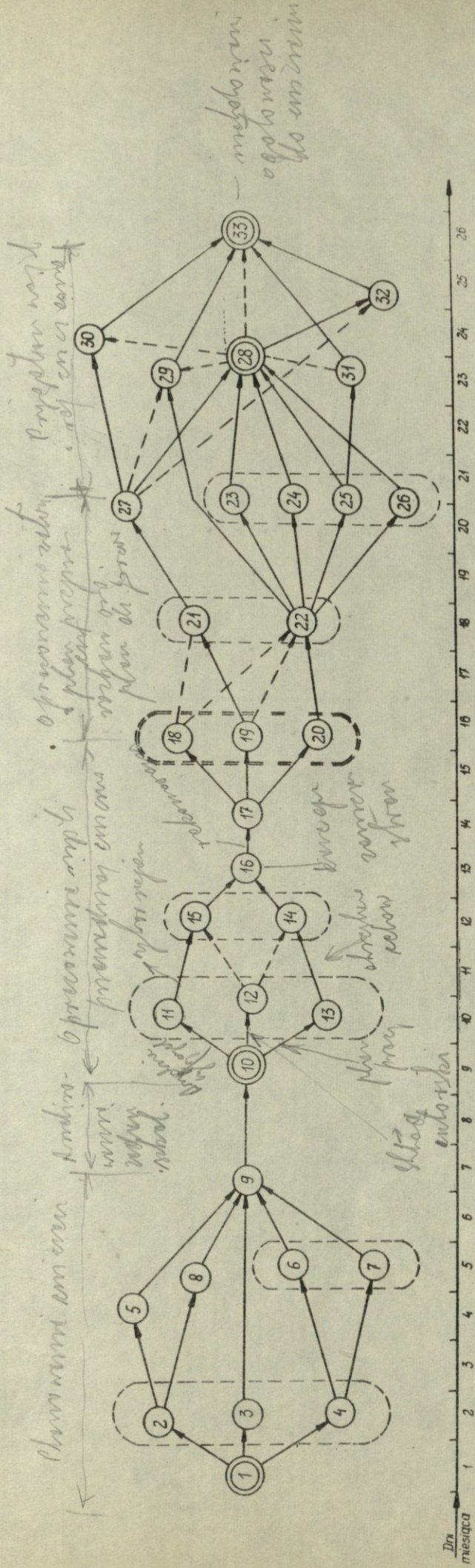

TABELA ZDARZEŃ I CZYNNOŚCI DOTYCZĄCYCH
PRZYGOTOWANIA I OPRACOWANIA ĆWICZENIA
TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI

Zdarzenie		Czynności		Czas	
Nr	Treść	Nr	Treść	godziny	dni
1	2	3	4	5	6
I ETAP: PLANOWANIE ĆWICZEŃ					
1	Otrzymanie zadania do zaplanowania ćwiczeń	1-2	Określenie tematu ćwiczeń, składu oddziałów, terminu i rejonu.	8	
		1-3	Opracowanie planów limitów, rozdział środków pozoracji.	8	1
		1-4	Ustalenie limitów rezerw osobowych i pojazdów mechanicznych z gospodarki narodowej.	8	
2,3,4	Zatwierdzenie wykonanych planów				
5	Zatwierdzenie zapotrzebowań na transport kolejowy.	2-5	Opracowanie zapotrzebowań na przegrupowanie oddziałów transportem kolejowym.	16	2
		4-6	Przygotowanie i opracowanie programów treningów sztabowych.	24	3
		4-7	Przygotowanie i opracowanie planów przeszkolenia rezerwistów.	24	
6,7	Akceptacja dokumentów szkoleniowych.				
		2-8	Uaktualnienie dokumentacji alarmowej i rozpoznanie rejonów alarmowych.	16	2
8	Meldowanie wyników rozpoznania i uaktualnienie dokumentacji.	3-9 5-9 6-9 7-9 8-9	Kompletowanie całości dokumentacji włącznie z przygotowaniem projektu zarządzenia do przygotowania oddziałów do ćwiczenia.	16	2
9	Przedstawienie zarządzenia wraz z dokumentacją do akceptacji dowódcy ZT				
II ETAP: ORGANIZACJA PRZYGOTOWANIA I OPRACOWANIA DOKUMENTACJI DO ĆWICZENIA					
10	Przekazanie wytycznych głównemu autorowi w zakresie: - ogólnego celu ćwiczenia; - rozmachu ćwiczenia; - zasadniczej problematyki szkoleniowej; - sposobu prowadzenia ćwiczenia.	9-10	Analizowanie zadań szkoleniowych przez dowództwo dywizji.	16	2

1	2	3	4	5	6
		22-29 /27-29/ /28-29/	Przygotowanie rejonu ćwiczenia.	40	5
		27-30 /28-30/	Przygotowanie sprzętu i materiałów.	24	3
		25-31 /28-31/	Realizacja szkolenia pozoracji.	24	3
		28-32 /27-32/	Instruktaż z aparatem kierowniczo-rozjemczym w sali i w terenie.	16	2
29, 30, 31, 32	Wykonanie zadań przygotowanych do ćwiczenia.				
		29-33 30-33 31-33 32-33 28-33	Skontrolowanie wykonania zadań związanych z organizacją przygotowania ćwiczenia.	24	3
33	Stwierdzenie stanu gotowości oddziałów do ćwiczenia.				

P L A N *rozporządzenia*
PRZEPROWADZENIA REKONESANSU
rejonu
REJONU ĆWICZEŃ

1. Skład grupy rekonesansowej:

- 1/
2/
3/

2. Środki do prowadzenia rekonesansu:

- 1/
2/

3. Czas przeprowadzenia rekonesansu:

Lp.	Obiekty do rozpoznania w terenie	Trasa przejazdu	Czas od - do	Zasadnicza problematyka rekonesansu	Uwagi
1.	Rejon wyjściowy 30 pz	SZCZECINEK, CZARNE, RZECZENICA	8.00-11.00	a/ drogi dojazdu i wyjazdu; b/ warunki do maskowania c/ warunki do obrony i ochrony i łączność.	5 6
2.	Trasa przemarszu do rubieży wyjścia 30 pz do walki.	RZECZENICA, CZARNE, DRAWIEŃ	11.00-13.00	a/ Stan dróg i możliwości objazdów; b/ Warunki działania grup dywersyjnych; c/ Teren do obrony na rz. CZERNICA, GWDA; d/ Warunki do budowy mostów.	
3.	Rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe i kompanijne.	DRAWIEŃ, LOTYŃ, OKONEK, BRZozowa GÓRA	13.00-15.00	a/ drogi dojazdu; b/ rejon rozwinięcia w kolumny batalionowe; c/ elementy ugrupowania bojowego; d/ miejsce na DPM; e/ wybór kierunku działania 30 pz	
4.	Przedni skraj obrony 29 pz	BRZozowa GÓRA, WILCZE ŁASKI, SYPNIEWO	15.00-18.00	a/ warunki do rozbudowy przedniego skraju obrony; b/ system ogniowy; c/ elementy ugrupowania bojowego; d/ kierunki i rubież wycofania się poddziału; e/ stan drożni i rokad	
5.	Rubież pokonania przeszkody przez czołgi po dnie na rz. PIAA. itd.	SYPNIEWO, NADARZYCE, BRZEŻNO	18.00-21.00	a/ odcinki do forsowania przeszkody wodnej; b/ drogi dojazdu; c/ wybór rejonów obrony 29 pz; d/ określenie miejsca na MPP /bm/; e/ drogi rokadowe; f/ kierunki wyjścia kontrataku z rejonu BORNE SŁINOWO.	

ZASTĘPCA DOWÓDCY DZ
do spraw liniowych

UKŁAD REDAKCYJNY OPISOWEJ MYŚLI
PRZEWODNIEJ ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO
Z WOJSKAMI

ZATWIERDZAM
KIEROWNIK ĆWICZENIA

MYŚL PRZEWODNIA
DWUSTRONNEGO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO
Z WOJSKAMI

- I. Temat:
- II. Cele ćwiczenia:
1. Ogólne:
2. Szczegółowe:
- III. Rejon ćwiczenia:
- IV. Czas przeprowadzenia ćwiczenia:
- V. Etapy ćwiczenia:
- I ETAP:
- a/ Zagadnienia szkoleniowe:
- b/ Czas trwania etapu:
- VI. Skład sił i środków.
- VII. Warunki organizacji ćwiczenia.
1. Taktyczne.
2. Tyłowe.
- VIII. Zamiary stron /plany działania/.
1. Strona "Północna".
2. Strona "Południowa".

GLÓWNY AUTOR ĆWICZENIA

P L A N

PODAWANIA ZUŻYCIA I STRAT W JEDNOSTRONNYCH PULKOWYCH ĆWICZENIACH
TAKTYCZNYCH Z WOJSKAMI /WARIANT/.

Lp.	Wyszczególnienie	Z u ż y c i e				MPS		W materiałach		S t r a t y						
		Amunicji	strzel.	Bonda	art.	Plot.	czokgr.	Olej	Bar.	Ben.	szab.	W sprzecie	Rodzaj sprzętu	Sto-pień stra-ty	Sanitarne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
I ETAP: ORGANIZACJA I PROWADZENIE NATARCIA																
Czas: 5.00 - 21.00 19.6																
1.	bp pierwszego rzutu /z czołg./	0,3	0,4	0,7	0,7	0,7	wg faktycznych potrzeb	0,5t	żywności	2	samochody ciężar. kuchnia pol.	2	uszkodz. zniszcz.	54	17	37
2.	bp drugiego rzutu /z czołg./	0,2	0,2	0,5	0,4	-	-	2 t	am.moźdz.	1	samoch. spec.	7	uszkodz. zniszcz.	31	12	19
3.	Pododdziały artylerii naz.	0,1	0,4	0,6	-	-	-	-	-	1	samoch. ciagn.	1	uszkodz. zniszcz.	10	7	3
4.	Pozostałe pododdziały	0,1	0,1	0,7	0,8	-	-	-	-	2	samoch. spec.	7	uszkodz. zniszcz.	12	6	6
5.	Pododdziały tyłowe	0,1	0,1	0,7	0,8	6 t	am.czołg.	4 t	żywności	7	samoch. cięż.	2	uszkodz. zniszcz.	8	4	4
II ETAP: ODPARCIE KONTRATAKU I PRZEJŚCIE DO POŚCIGU																
Czas: 21.00 19.6 - 12.00 20.6.																
1.	bp pierwszego rzutu /z czołg./	0,2	0,7	0,9	0,8	0,8	wg faktycznych potrzeb	2,5t	am. czołg.	1	samoch. cięż.	6	uszkodz. zniszcz.	68	31	37
2.	bp drugiego rzutu /z czołg./	0,4	0,6	0,8	0,7	-	-	1 t	żywności	1	samoch. cięż.	2	uszkodz. zniszcz.	44	19	25
3.	Pododdziały artylerii naz.	0,2	0,7	0,8	-	-	-	2 t	am.art.naz.	1	kuchnia pol.	1	uszkodz. zniszcz.	21	9	12
4.	Pozostałe pododdziały	0,3	0,3	1,0	0,8	-	-	-	-	2	samoch. spec.	1	uszkodz. zniszcz.	16	8	8
5.	Pododdziały tyłowe	0,2	0,2	0,7	0,8	7 t	am.art.naz.	3 t	am. czołg.	4	samoch. cięż.	10	uszkodz. zniszcz.	23	11	12
Czas: 5.00 - 21.00 19.6																

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

III ETAP: ORGANIZACJA I PROWADZENIE DZIAŁAŃ OBRONNYCH

Czas: 12.00 20.6 - 18.00 21.6

1.	bp pierwszego rzutu /z czołg./	0,5 0,7	0,9 1,1 0,3 0,2 3 t	am.czołg.	4	czołgi	uszkodz. 61	41	20
			1,5 t żywności		2	transport.	zniszcz. 52	20	32
2.	bp drugiego rzutu /z czołg./	0,4 0,6	1,0 0,9 0,4 0,2		3	transport.	uszkodz. 20	11	9
					6	czołgów	uszkodz. 33	14	19
3.	Pododdziały art. naz.	0,2 0,6 0,9	0,2 5 t	am.art.naz.	2	ciągniki art.	uszkodz. 17	7	10
4.	Pozostałe pododdziały	0,3	0,9 0,8 0,4 0,1		2	samocho. spec.	zniszcz. 17	7	10
					7	samocho. cięż.	uszkodz. 15	7	10
5.	Pododdziały tyłowe	0,2	0,3 6 t	oleju napęd.	7	samocho. cięż.	zniszcz. 17	7	10
					15	samocho. cięż.	uszkodz. 15	7	10
			15 t	am. czołg.	4	cysterny	uszkodz. 1	1	1
					1	kuchnia pol.	zniszcz. 1	1	1

LEGENDA: Przyjęto zużycie i straty w warunkach niestosowania broni masowego rażenia.

OPRACOWAŁ:

ppłk A. RATAJ

P L A N

PRZEPROWADZENIA INSTRUKTAŻU Z APARATEM KIEROWNICZO-ROZJEMCZYM
DO JEDNOSTRONNEGO ĆWICZENIA TAKTYCZNEGO Z WOJSKAMI

Cel instruktażu: Wdrożyć oficerów z aparatu kierowniczo-rozjemczego do realizacji celów i zamierzeń szkoleniowych ćwiczenia.

Miejsce instruktażu: Sztab dywizji i rejon poligonu.

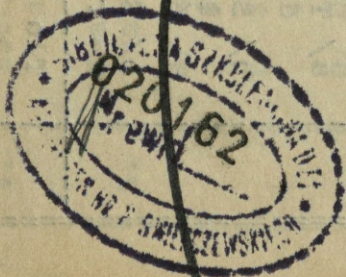
Środki metodyczne: Dokumentacja do ćwiczenia, samochody ciężarowe, mapy rejonu ćwiczenia.

Lp.	Problematyka instruktażu	Czas	Miejsce /punkt/	Kto przeprowadza
1	2	3	4	5
1.	Organizacja ćwiczenia: a/ Temat, cele i czas przeprowadzenia ćwiczenia. b/ Skład organizacyjny oddziałów biorących udział w ćwiczeniu. c/ Skład aparatu kierowniczo-rozjemczego i jego zadania.	30'	Sztab	Zastępca dowódcy ds liniowych
2.	Tło taktyczne ćwiczenia: a/ Zamiar stron. b/ Położenie wyjściowe stron. c/ Zarys dynamiki. d/ Warunki ćwiczenia.	50'	Sztab	Szef wydziału operacyjnego
3.	Organizacja łączności	25'	Sztab	Szef łączności
4.	Organizacja zabezpieczenia technicznego, materiałowego i medycznego ćwiczenia.	30'	Sztab	Zastępca d-cy ds Techniki i Zaopatrzenia
5.	Realizacja ćwiczenia wg etapów z uwzględnieniem: a/ Organizacji procesu ćwiczenia. b/ Sposobów postępowania rozjemców. c/ Działania pozoracji. d/ Zbierania danych do omówienia. e/ Oceny pracy ćwiczących.	90'	Sztab	Zastępca dowódcy ds liniowych
6.	Dyscyplina i bezpieczeństwo w ćwiczeniach.	15'	Sztab	Szef sztabu
7.	Organizacja instruktażu w terenie. itd.	12 godzin	wg oddzielnego planu	Zastępca dowódcy ds liniowych

KIEROWNIK ĆWICZENIA

Uwaga: Na instruktaż w sali przeznaczona się 6-7 godzin z przerwami 10'.

Do instruktażu w terenie można sporządzić oddzielny plan.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOŁY
KADRE 571
ul. gen. broni **Włodzisławski**
38545